

บทที่ 6

บริเวณว่าง (Space)

เนื้อหา

- ความหมายของบริเวณว่าง
- รูปและพื้น
- ลักษณะของบริเวณว่าง
- มิติของบริเวณว่าง
- บริเวณว่างบวก บริเวณว่างลบและบริเวณว่างที่เป็นกลาง
- บริเวณว่าง 2 นัย

ความหมายของบริเวณว่าง

- บริเวณว่าง หมายถึง บริเวณว่างที่ล้อมรอบรูปทรง ระยะห่างระหว่างรูปทรง พื้นที่ระนาบว่างเปล่า หรือที่ว่างภายในรูปทรง มีรูปลักษณะเป็น 2 มิติและ 3 มิติ

รูปและพื้น

1. **รูป (Figure)** หมายถึงรูปร่างหรือรูปทรงที่เกิดจากส่วนประกอบสำคัญของศิลปะรวมตัวกันขึ้นเป็น ภาพคน สัตว์หรือสิ่งของ ฯลฯ
2. **พื้น (Ground)** หมายถึงบริเวณว่าง 2 มิติหรือ 3 มิติ ที่ล้อมรอบรูปทรง

ลักษณะของบริเวณว่าง

บริเวณว่างในงานทัศนศิลป์ เป็นบริเวณว่างที่ถูกควบคุมให้ดำเนินไปตามที่ผู้ทำงานศิลปะต้องการ
ลักษณะของบริเวณว่างมี 2 ลักษณะ ดังนี้

1. **บริเวณว่างจริง (Physical space)** หรือบริเวณว่างทางกายภาพ หมายถึงบริเวณว่างที่ปรากฏจริงในงานประติมากรรม หรือสถาปัตยกรรม เป็นบริเวณว่างที่สามารถรับรู้สัมผัสได้ด้วยความเป็นจริงทางกายภาพ มีอากาศอยู่โดยรอบ

ภาพ 6-1 ก. คิง "collegium" 1984 เหล็กหล่อและแผ่น
อลูมิเนียม สูง 32 in. มหาวิทยาลัยแห่ง
ฮุสตัน เท็กซัส

ข. ในงานสถาปัตยกรรมจะเป็นบริเวณ
ว่างจริง

ลักษณะของบริเวณว่าง

2. **บริเวณว่างลวงตา (Pictorial space)** หมายถึงบริเวณว่างที่ปรากฏในงานจิตรกรรม ศิลปะภาพพิมพ์ เป็นบริเวณว่าง 3 มิติ แสดงความกว้าง ความยาว และความลึก ในลักษณะลวงตา บริเวณว่างลักษณะนี้จะเรียกอีกนัยหนึ่งว่าบริเวณว่างแบบรูปภาพ

ภาพ 6-2 รูปชื่อ 'ยิปซีนอนหลับ' (The sleeping Gypsy) 1897 สีน้ำมัน พิชชกัณฑ์ศิลปะ
สมัยใหม่ นิวยอร์ก

มิติของบริเวณว่าง

มิติของบริเวณว่างสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. **บริเวณว่าง 2 มิติ (Two dimension space)** หมายถึง บริเวณว่างที่แสดงเฉพาะความกว้างและความยาว เช่น แผ่นระนาบของกระดาษ ผ้าใบ ผนัง หรือบริเวณว่างระหว่างรูปร่างในงานจิตรกรรมที่ไม่แสดงปริมาตรเป็น 3 มิติ

ภาพ 6-3 ก. ปิกัสโซ 'ฝัน' (The Dream) 1932,
(ไม่ระบุขนาด,สถานที่)

ข. ชาร์ทลี "จิตรกรรม หมายเลข 5"
(painting No.5) 1915 สีน้ำมันบน
ผ้าใบ $39\frac{1}{2} \times 31\frac{1}{2}$ in. พิพิธภัณฑ์
ศิลปะสมัยใหม่ นิวยอร์ก

มิติของบริเวณว่าง

2. **บริเวณว่าง 3 มิติ (Three dimension space)** หมายถึงบริเวณว่างที่แสดงความกว้าง ความยาว และความลึก เป็นที่ว่างลงตาแสดงระยะในงานจิตรกรรม เป็นบริเวณว่างล้อมรอบรูปทรงในงานประติมากรรมและสถาปัตยกรรม

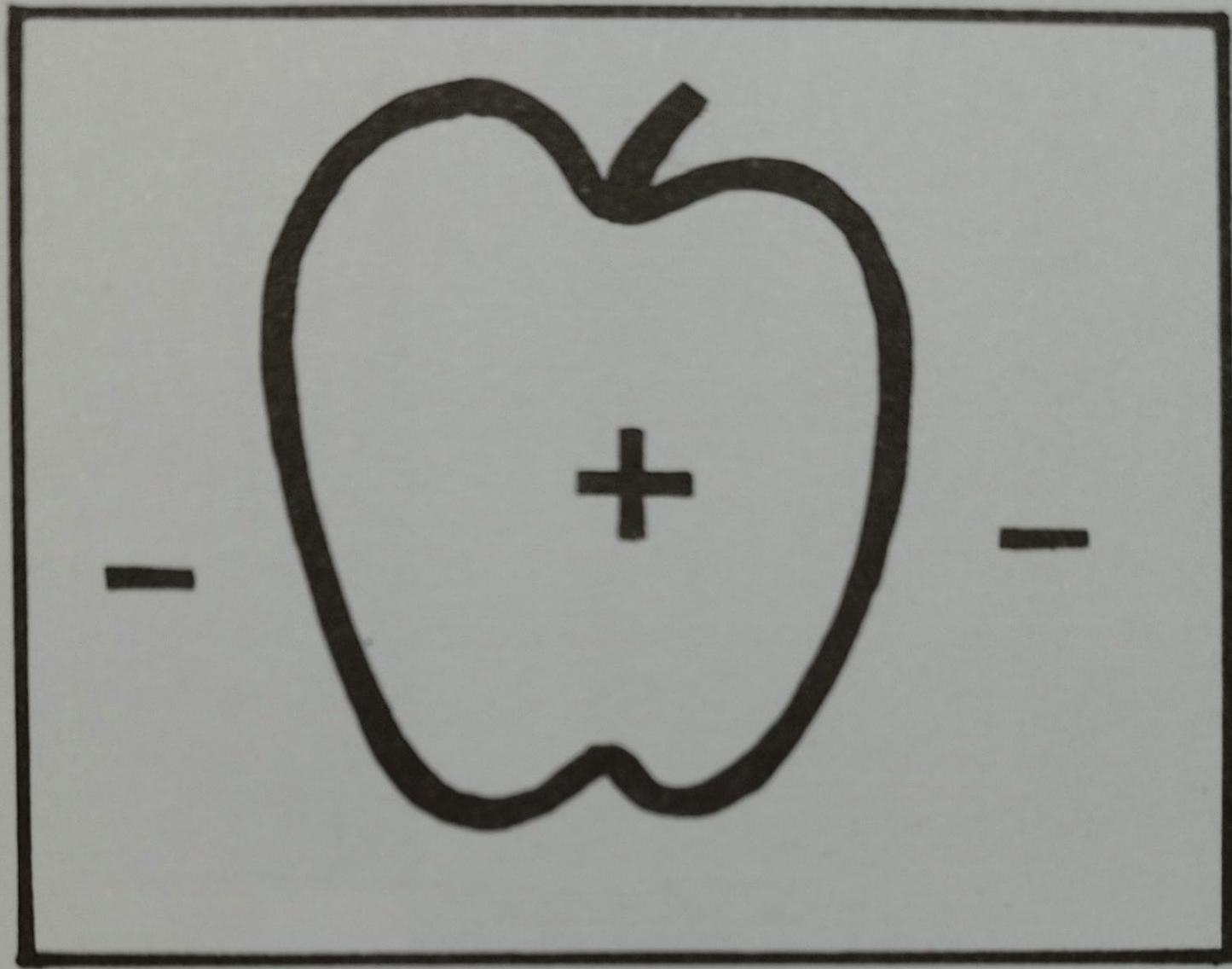

ภาพ 6-4 เซอร์วอร์ท "คนอาบน้ำ" (Une Baignade)
1884 สีน้ำมันบนผ้าใบ 79 x 118 in.
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ลอนดอน

บริเวณว่างบวก บริเวณว่างลบ และบริเวณว่างที่เป็นกลาง

มิติของบริเวณว่างสามารถแบ่งได้ดังนี้

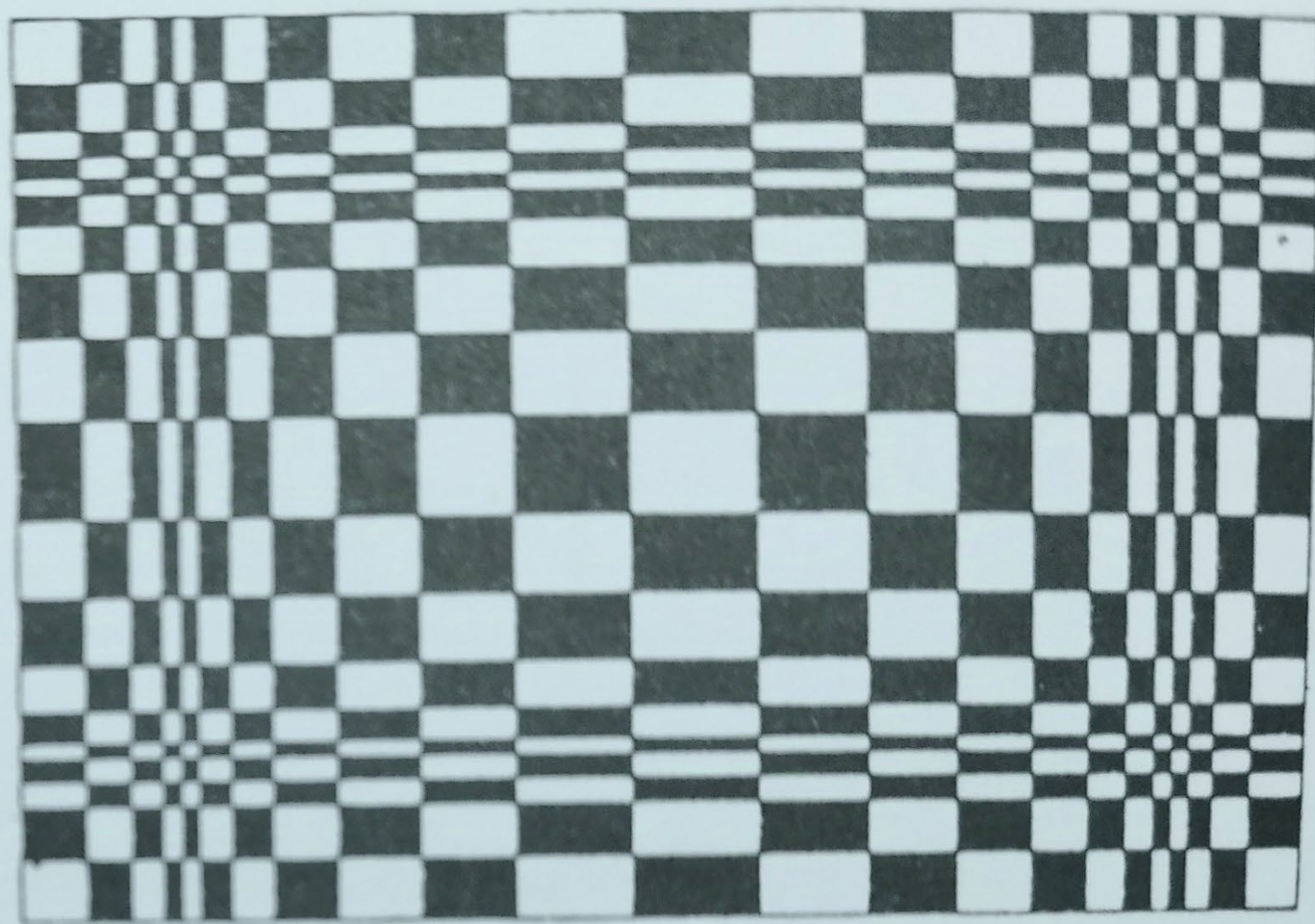
1. **บริเวณว่างบวก (Positive space)** หมายถึง บริเวณว่างที่ถูกกำหนดขึ้นด้วยเส้น สี น้ำหนัก ฯลฯ ให้เป็นรูปร่าง หรือรูปทรง บริเวณในส่วนที่ถูกกำหนดขึ้นนี้จะเป็นบริเวณว่างที่มีความหมาย
2. **บริเวณว่างลบ (Negative space)** หมายถึงบริเวณว่างที่เป็นระนาบในงาน จิตรกรรม เป็นอากาศในงานประติมากรรม ปรากฏอยู่โดยรอบรูปร่างและรูปทรง และมีความสำคัญเท่าเทียมกับรูปร่างหรือรูปทรงที่เป็นบริเวณว่างบวก
3. **บริเวณว่างที่เป็นกลาง (Neutral space)** หมายถึงบริเวณว่างที่ยังคงไม่มีรูปร่างหรือรูปทรงใดปรากฏอยู่ บริเวณว่างที่เป็นกลาง ได้แก่ ระนาบของกระดาษ ผ้าใบหรือผนัง

ภาพ 6-5

บริเวณว่าง 2 นัย

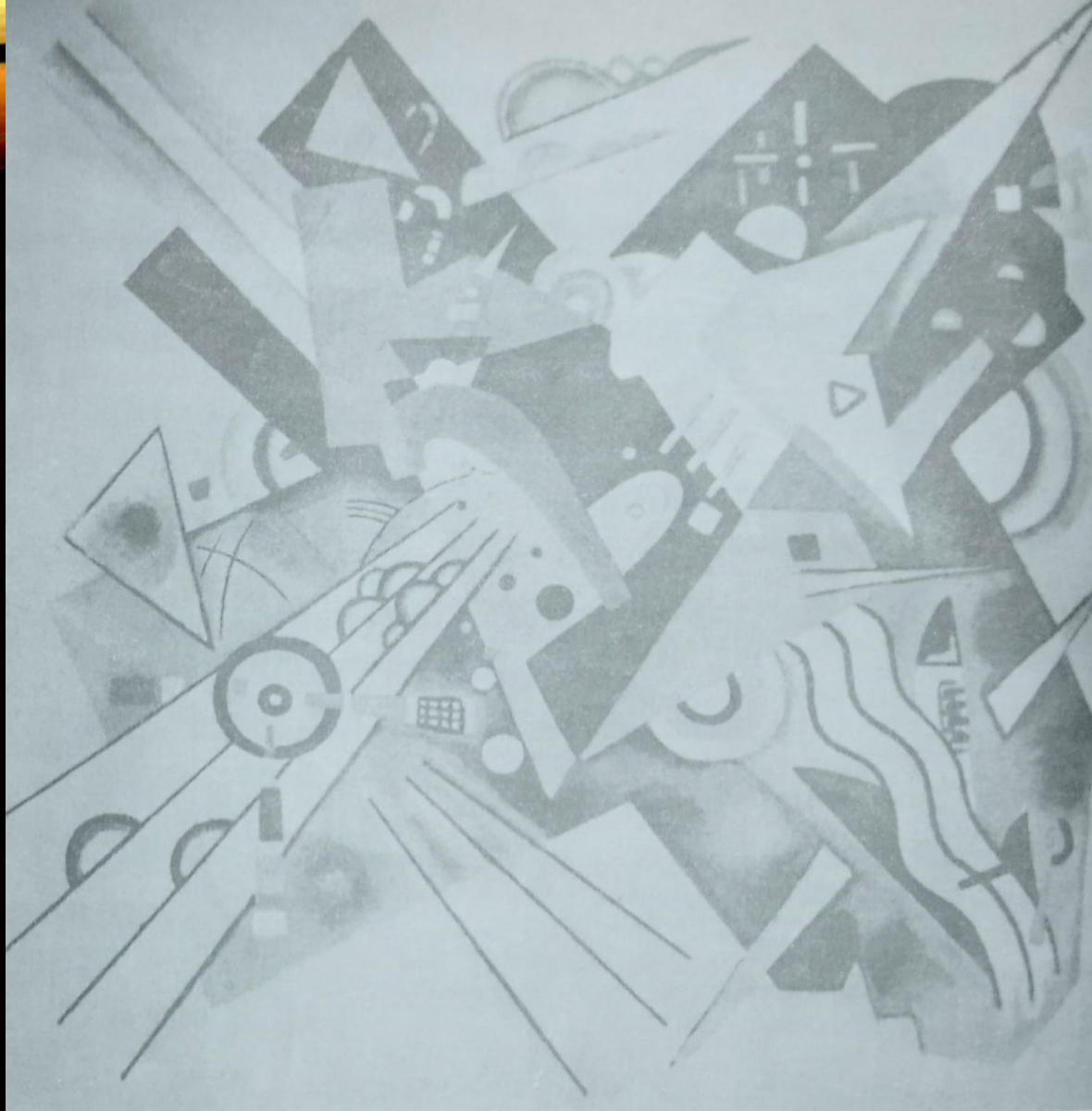
- บริเวณว่าง 2 นัย หมายถึงบริเวณว่างที่ถูกกำหนดขึ้นให้เป็นรูปร่างหรือรูปทรงที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน จึงไม่อาจกำหนดได้ว่าส่วนใดคือบริเวณว่างที่เป็นบวก และส่วนใดคือบริเวณว่างที่เป็นลบ
- บริเวณว่างที่ถูกกำหนดขึ้นทั้ง 2 ลักษณะนี้จึงเป็นทั้งบวกและลบสลับกัน

ภาพ 6-6 บริเวณว่าง 2 นัย

WORKSHOP 5

- ให้นักศึกษาออกแบบองค์ประกอบศิลป์ด้วยรูปทรงเรขาคณิต โดยคำนึงถึงบริเวณว่าง
- ใช้ความคิดสร้างสรรค์แสดงการการจัดภาพ และลงน้ำหนักอ่อนแก่ด้วย ดินสอดำ 1 ภาพ

ภาพ 6-7 คันทินสกี "Accented Corners No
247" 1923 สีนํ้ามันบนผ้าป่าน
 $51\frac{1}{4}$ x $51\frac{1}{4}$ in. The Solomon R.
Guggenheim Museum, นิวยอร์ก